

Že by se byly toho dne konaly volby a že by stěžovatel byl také tehdy mluvil o volbách, rozsudek nezjišťuje. Nevztahuje se tudíž na výroky ty zřejmě onen bod rozsudkového výroku, zahrnujícího v sobě společně výroky stěžovatelovy z obojího dne, jímž stěžovatel byl uznán vinným, že do volebního zápasu zasahoval ve prospěch určité strany, a, jak z rozhodovacích důvodů souditi dlužno, ani bod rozsudkového výroku o promlouvání o věcech politického života. Zbývá tudíž řešiti pouze otázku, podřadil-li nalézací soud dotyčné výroky stěžovatelovy správně zákonnému pojmu brojení proti určitým politickým organisacím, či sluší-li přiznati oprávnění námitkám, jimiž také v tomto směru napadá rozsudek zmateční stížnost. Stačí poukázati na předchozí úvahy, jimiž bylo dovedeno jednak, že, pokud jde o výrok o učitelích, zmateční stížnost nepočíná si při uplatňování dotyčné shora uvedené námitky způsobem, který by odpovídal zákonu, jednak, že, pokud jde o výroky o »Sokole«, stěžovatel nedoznal újmy tím, že rozsudkem i tyto jeho výroky snad nesprávně podřaděny byly zákonnému pojmu brojení proti organisaci politické. Bylo proto zmateční stížnost dílem jako neodůvodněnou, dílem jako právně bezpodstatnou, v jednotlivostech pak i jako dle zákona neprovedenou zavrhnouti.

Čís. 1828.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

K pojmu »pobuřování« ve smyslu Šu 14 čís. 1 zákona stačí jakékoliv intelektuelní působení na jiné, směřující k tomu, by u nich vyvolán byl nepřátelský stav a nálada proti právním statkům, v Šu tom chráněným.

Pokud sem spadá výrok, že založení Československé republiky jest prohrěšením se proti právu sebeurčení.

Čin je dokonán již předsevzetím pobuřování.

Po subjektivní stránce stačí úmyslné předsevzetí činu, o němž jest si pachatel vědom, že je způsobilým pobuřovati proti právním statkům, v Šu 14 čís. 1 zákona uvedeným.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1924, Zm II 473/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského soudu v Opavě ze dne 14. srpna 1924, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle Šu 14 čís. 1 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n., mimo jiné z těchto

důvodů:

Právní posouzení věci není vadným* (čís. 9 a) Šu 281 tr. ř.). Nalézací soud uznal obžalovaného vinným přečinem dle čís. 1 Šu 14 zákona na ochranu republiky proto, že dne 8. března 1924 na veřejné schůzi v Opavě, tudíž veřejně a před více lidmi, pobuřoval proti státu pro jeho vznik slovy: »Heute ist es klar, dass die Gründung der čechoslovakischen Republik ein Verstoss gegen das Selbstbestimmungsrecht var.« Stížnost namítá předně, že rozsudek pozastavuje z celé dlouhé řeči pouze jedinou

větu a to takovou, která prý obsahuje ustálené přesvědčení všech Němců bez výjimky, která jimi byla v parlamentě, v tisku a všude bezpočtukrát vyslovena, aniž by byl doposud někdo proto stihán, větu, o které sám nalézací soud výslovně připouští, že sama o sobě nechová trestně závážného obsahu. Na to dlužno odvětit, že i v pouhém úryvku řeči, ano i v jediné větě může trestný čin dojít své konkrétní podoby a svého stěiesnění a že i v jediné větě uskutečněn a projeven být může trestný úmysl mluvčího, byť i snad z ostatních částí promluvy nepronikal vůbec neb způsobem zcela nepochybným. Může být dále zůstaveno stranou, zda odpovídá skutečnosti tvrzení stížnosti, že věta, o niž jde, obsahuje přesvědčení všech Němců bez výhrady; jen k vůli ilustraci budiž poukázáno na zprávu policejního komisaře Dra Karla M-a na presidium zemské správy politické, dle které druhý řečník na schůzi, poslanec J., vytýkal straně německo-nacionální, že jest dnes již jediná, která stojí na zásadě sebeurčení, ač všechny ostatní strany tuto zásadu již dávno opustily. Netřeba se též blíže obíratí otázkou, zda pojetí zásady sebeurčení, jak je naznačil obžalovaný při hlavním přelíčení, že totiž do čs. republiky vřazeni byli menšinové, nebyvše ani otázáni a v rozporu s právem sebeurčení, — je správným či nikoli, byť i proti tomu bylo jen tolik zdůraznění, že československý národ uplatňoval a hájil státně-politické sebeurčení celého národa, arci v jeho nezadatelných a neporušitelných hranicích historických, kdežto stanoviskem obžalovaného je theorie o sebeurčení národů proti všeobecně zastávanému názoru rozšiřována na sebeurčení i jen části a k tomu poměrně nepatrné části národa. Za všech okolností dlužno však trvat na tom, že ani uplatňování politického přesvědčení, ať více nebo méně rozšířeného, nesmí se dít způsobem, opodstatňujícím pobuřování proti některému z právních statků, v Šu 14 čís. 1 zákona na ochranu republiky chráněných. V daném případě použil obžalovaný dle zjištění rozsudku zásady o sebeurčení národů jako prostředku k tomu, aby pobuřoval posluchače proti čs. republice pro její vznik. Přisvědčiti možno a připouští to správně i rozsudek, že výrok obžalovaného sám o sobě nemusil by se ještě jeviti pobuřujícím; než soud dovozuje pobuřující jeho povahu z okolností, za kterých byl pronesen, totiž z toho, že byl učiněn při veřejné, četně navštívené a lehce vznětlivé schůzi a za řeči, jejíž ton se nesl směrem státu nikoli přátelským. A s tohoto hlediska nelze shledati právní posouzení prvou stolicí mylným. Neboť, uváží-li se, že před soudem obžalovaného neobstál stát téměř ani v jednom ze směrů své státní činnosti, že obžalovaný vytýkal mu jak v ohledu hospodářském, politickém a kulturním, tak i v jiných ohledech nesprávný postup a zejména utlačování německé menšiny, je na snadě, že — když obžalovaný pronesl větu, vyjadřující v podstatě myšlenku, že veškery ty domnělé neblahé poměry jsou jen důsledkem porušení práva sebeurčení a že založení čs. republiky je prohřešením proti tomuto právu — projev takovýto choval v sobě eminentní způsobilost pobouřiti, jinými slovy poštvati posluchače k zášti a nenávisti proti čs. státu pro jeho vznik, poněvadž vyvolal aneb aspoň vyvolati mohl v nich přesvědčení a představu, že příčinou všech křivd, útisků a utrpení, jež jest jim jako příslušníkům menšinového národa domněle snášeti, jest, že čs. stát vůbec vznikl. Tím jest však již dána skutková podstata přečinu podle Šu 14

čís. 1 zákona na ochranu republiky. Stačíť k pojmu pobuřování, jak zrušovací soud vyslovil již opětovně (viz zejména rozh. Sb. n. s. č. 1571) jakékoli intelektuální působení na jiné, směřující k tomu, aby u nich vyvolán byl nepřátelský stav a nálada proti právním statkům v §u 14 čís. 1 chráněným. Takovéto intelektuální působení na posluchače nalézací soud u obžalovaného zjistil a nelze výrok jeho označiti pochybným, přihlíží-li se k okolnostem, za jakých výrok byl pronesen a k formě, v jaké se to stalo. Neboť použiv obrátů: »Heute ist es klar ein Verstoß« prohlašoval obžalovaný ve formě apodiktické určitosti za nesporno a jisto, že vznik čs. státu je zřejmým přehmatem proti právu sebeurčení národů. Pobuřovací činnost obžalovaného spočívala již v samém pronesení závadného výroku, arci v těsné souvislosti s tím, co mu předcházelo, ježto výrok ten byl takřka vyvrcholením vzněcujícího a pobuřujícího působení na posluchače ve smyslu jsoucnosti čs. státu nepřátelském. Stížnost je na omylu, míníc, že, aby se mohlo v tomto případě mluvíti o pobuřování, musila by k projevu obžalovaného přistoupiti ještě nějaká činnost agitátorská, zpracování mass za účelem vyvolání vysoce stupňovaného rozčilení a podněcování lidu proti státu. Jestliť životní zkušeností, že u širokých mass může i jediná stručná věta, ba pouhé heslo, ve vhodném okamžiku použity, vyvolati účinky nedožrnné a nemůže ani závadnému výroku vzhledem k jeho formě, obsahu a účelu jakož i vzhledem k okolnostem, za jakých k němu došlo, odepřena býti objektivní způsobilost, přivoditi účinky protizákonné, to tím méně, když šlo o schůzi na půdě národnostně tak horké. Takové intensity pobuřování, jakou stížnost žádá, nevyhledává se dle zákona; větší intensita neměla by vlivu na skutkovou podstatu, nýbrž ukazovala by jen na větší míru trestnosti. Vůči tomu netrpí rozsudek ani žádnou z formelních vad (čís. 5 §u 281 tr. ř.), stížností z té příčiny uplatňovaných, že v něm nejsou obsažena zjištění, která by odpovídala pojmu pobuřování, stížností shora vytčenému, a stávají se proto bezpředmětnými veškeré vývody k tomu se odnášející. Nalézací soud čerpal svoje přesvědčení o pobuřující tendenci závadného výroku hlavně z toho, že celá řeč obžalovaného směřovala proti státu. Přesvědčení tohoto nenabyl soud pouze na základě povšechného dojmu, jak ho získal svědek policejní komisař Dr. M., nýbrž také a zvláště na základě posouzení samého obsahu řeči, jež soud v rozsudku blíže uvádí. Odpor stížnosti proti opodstatněnosti dotyčného závěru soudu dlužno odmítnouti jako nepřipustné brojení proti volnému hodnocení průvodů soudem nalézacím (§§y 258, 288 čís. 3 tr. ř.).

Čin dle §u 14 čís. 1 zákona na ochranu republiky je spáchán a dokonán již předsevzetím pobuřování o sobě a není přípustno činiti skutkovou podstatu odvislou od výsledku protizákonné činnosti pachatelovy, poněvadž sankcí zákona nemá býti postižen teprve skutečně nastalý nebo zamýšlený výsledek pobuřování, nýbrž nebezpečí, s pobuřováním spojené a záležející v tom, že pachatel svým jednáním může v jiných osobách co do jejich poměru k republice vyvolati stav nepříznivý, nepřátelský, který je s to projevovati se v činech, republice škodlivých. Postavil se proto nalézací soud na správné stanovisko, zamítnuv obhajobou při hlavním přelíčení učiněný návrh na výslech dvou svědků o účinku řeči na posluchačstvo, s odůvodněním, že pro skutkovou podstatu je bez vý-

znamu, zda zmíněné místo řeči obžalovaného učinilo na posluchače zvláštní dojem či nikoli. Nehledě k tomu budiž poukázáno na výpověď svědka Dra Karla M-a, jehož seznání v jeho celistvosti učinil soud podkladem svého přesvědčení, že posluchačstvo, když svědek pro závadný výrok řeč obžalovaného přerušil, demonstrativně tleskalo. To dokazuje, že slova obžalovaného byla pojímána tak, jak byla myšlena a že nezůstala bez účinku a dojmu na posluchačstvo. Není proto pro zamítnutí onoho návrhu opodstatněn ani důvod zmatečnosti čís. 4 Šu 281 tr. ř.

Po subjektivní stránce stačí ke skutkové podstatě úmyslné předsevzetí činu (výroku), o němž je si pachatel vědom, že je způsobitým pobuřovati proti právním statkům v čís. 1 Šu 14 zákona na ochranu republiky vytčeným, tudíž zejména pobuřovati proti státu pro jeho vznik. Toto vědomí nalézací soud u obžalovaného výslovně zjišťuje a dovozuje z jeho intelligence a jeho dosavadní politické činnosti, a tím po zákonu (§ 270 čís. 5 tr. ř.) dostatečně odůvodňuje. Snaží-li se stížnost předpoklad soudu zvrátiti opětovným uplatňováním obhajoby obžalovaného, již nepřešel soud mlčením, nýbrž podrobil ji zákonnému zkoumání, pokud se týče samostatným hodnocením obsahu řeči obžalovaného, nedoličuje tím žádného ze zmatků v čís. 5 Šu 281 tr. ř. výčetmo vypočtených, nýbrž brojí jen nepřipustně proti volnému hodnocení průvodů (§§y 258, 288 čís. 3 tr. ř.). Ničím jiným není též tvrzení stížnosti, že obžalovaný použil věty jen k tomu cíli, aby růzností názorů o snahách po centralisaci na jedné a po autonomii na druhé straně logicky odůvodnil a že to byla takřka jen akademicko-politická a vědecká rozprava; neboť ani taková rozprava nesmí vybočiti z mezí přípustných a nemůže též učiniti jednání obžalovaného beztrestným okolnost, použil-li výroku snad jen jako prostředku k dosažení bezzávadného cíle, jakmile prostředek ten sám o sobě vyčerpává již skutkovou podstatu nějakého činu trestného. Výrok, odsuzující obžalovaného pro přečin podle Šu 14 čís. 1 zákona na ochranu republiky odpovídá proto stavu věci i zákonu a je bez významu, zda stanovisko obžalovaným uplatněné vysloveno bylo též osobami jinými a veřejně, poněvadž směrodatným pro posouzení věci je skutkový stav v tomto konkrétním případě zjištěný a ježto beztrestnosti nelze se dovolávati poukazem na to, že i jiní jednají stejně protiprávně.

Čís. 1829.

Byl-li pro podvod již odsouzenému obžalovanému za použití Šu 265 tr. ř. novým rozsudkem vyměřen trest podle Šu 202 tr. zák., ač škoda v obou případech převyšuje 2000 Kč, je odvolání přípustno jen, převyšuje-li úhrn obou trestů sazbu těžkého žaláře pěti let, případně jednoho roku (§ 1 zákona z 22. prosince 1921, čís. 471 sb. z. a n.).

(Rozh. ze dne 12. prosince 1924, Zm II 408/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalované do rozsudku krajského soudu ve Znojmě ze dne 10. července 1924, jímž byla stěžovatelka uznána vinnou zločinem